

De sēfirōth-boom

De eerste en belangrijkste ‘emanatie’ uit ’ēin sōf, het grenzeloze, is de eerste van de sēfirōth, die Sēfirāh wordt genoemd (zie diagram blz. 12). Ze is het oorspronkelijke punt waaruit negen lagere sēfirōth achtereenvolgens en met een telkens afnemende graad van helderheid emaneren. Deze eerste sēfirāh wordt gewoonlijk *Kether* (diadeem, kroon) genoemd, en staat onder verschillende andere namen bekend, zoals Wit Hoofd, Oude van Dagen, Macroprosopus of het Grote Gezicht – ze wordt het Grote Gezicht genoemd omdat ze in potentie alle andere ‘kleine’ gezichten of lagere sēfirōth bevat. De term *gezicht* wordt gebruikt om het oude denkbeeld aan te geven van het masker of *māyā*, en het Grote Gezicht betekent de kosmische illusie van manifestatie, die in het Sanskriet *mahāmāyā* wordt genoemd.

Kether is Nummer Een, Ondeelbaar, de monade van Pythagoras, de *monas monadum* van Leibniz. Vanuit één standpunt gezien is ze de eerste ongemanifesteerde logos. De goddelijke naam ervan is *’ehyeh* (‘ik ben’). In één stelsel van overeenkomsten wordt Kether gelijkgesteld aan het *Primum Mobile*, de eerste kosmische ruimtelijke manifestatie van goddelijkheid; in een ander stelsel aan de centrale onzichtbare zon. Wanneer Kether in verband wordt

gebracht met 'Ādām Qadmōn (archetypische mens of heelal), is deze het hoofd of de 'kroon' van het hoofd.

Vanuit Kether (kroon), het ondeelbare punt, komen twee stralen van actieve en passieve – of mannelijke en vrouwelijke – kracht tevoorschijn.* De rechter en mannelijke energie is geconcentreerd in *Ḥokhmāh* (wijsheid), de tweede *sēfirāh*, genaamd de Duade, 'āb (vader), ook met zijn goddelijke naam, *yāh*, aangeduid. Deze komt in bepaalde opzichten overeen met de tweede logos, en vertegenwoordigt de rechterschouder van 'Ādām Qadmōn. De derde *sēfirāh*, *Bīnāh* (verstand, inzicht, begrip), is de vrouwelijke passieve energiestroom die van Kether via *Ḥokhmāh* stroomt, en de linkerschouder van 'Ādām Qadmōn vormt. Haar goddelijke naam is *heb*. Ze wordt ook 'ēm of 'immī (de Moeder) genoemd, en is gelijkwaardig aan de Vader. *Bīnāh* is de Verheven Moeder in tegenstelling tot de tiende *sēfirāh*, *Malkhūth*, de Lagere Moeder, Bruid of Koningin. *Bīnāh* is vanuit één gezichtspunt de derde logos.

Deze drie *sēfirōth* vormen de onzichtbare triade van de archetypische mens. Zoals het in het qabbalistische denken wordt uitgedrukt: 'noch het Hoofd noch de schouders van Adam-Kadmon kunnen worden gezien' (vgl. *GL* 1:266). De positie van *Ḥokhmāh* en *Bīnāh* als de tweede en derde – respectievelijk het mannelijke of de Vader en het vrouwelijke of de Moeder – wordt door sommige qabbalisten, onder wie Isaac Myer (*Qabbalah*, blz. 259-60), omgekeerd. Er is veel te zeggen voor de omgekeerde positie, waarbij *Bīnāh* als het vrouwelijke aspect dat de Moeder vertegenwoordigt eerst uit Kether voortkomt, en deze twee *Ḥokh-*

*Elke *sēfirāh* is vrouwelijk of ontvankelijk ten opzichte van de erbovenliggende, en mannelijk of overdragend voor die eronder; vgl. Mathers, blz. 27, 335vn.

māh als de Zoon voortbrengen of emaneren. Die plaatsing zou deze eerste drie sefirōth, of het eerste ‘gezicht’ van de Levensboom, onmiddellijk gelijkstellen met de hindoe-trimūrti bestaande uit Brahmā, Vishṇu en Śiva, en met de christelijke drie-eenheid die oorspronkelijk werd opgevat als Vader, Heilige Geest en Zoon. Omdat veel studenten van de qabbālāh zich echter niet bezighouden met deze verfijning van positie, en de meer algemene opvatting volgen van Ḥokhmāh en Bīnāh als respectievelijk het tweede en derde aspect, zullen ook wij ze zo plaatsen. Het is van weinig belang welke van deze als tweede of derde wordt geplaatst; het gaat erom dat de verheven triade Kether, Ḥokhmāh en Bīnāh de ongemanifesteerde triade van goddelijke krachten en vermogens vertegenwoordigt, die in tijd en ruimte vanuit zichzelf in een regelmatige opeenvolging de resterende sefirōth-krachten emaneren.

Als een rechtstreekse emanatie van deze triade wordt het tweede ‘gezicht’ of de tweede triade geboren, die bestaat uit Ḥesed, Gēbūrāh en Tif’ereth: Mededogen, Kracht en Schoonheid. *Ḥesed* (ijver, liefde, goedheid, mededogen of genade) is de vierde sefirāh – een mannelijk actief vermogen, dat overeenkomt met de rechterarm van ’Ādām Qadmōn, en van wie de goddelijke naam ’ēl (de machtige) is.

Gēbūrāh (kracht, vermogen, macht), de vijfde sefirāh, een vrouwelijk vermogen dat voortkomt uit Ḥesed – haar mannelijke tegenhanger – en deze complementeert, komt overeen met de linkerarm van ’Ādām Qadmōn. Haar goddelijke naam is ’ēlōah (godin).

Tif’ereth (schoonheid, grootsheid, glorie), de zesde sefirāh, is de vrucht van Ḥesed en Gēbūrāh. Ze vertegenwoordigt het hart van ’Ādām Qadmōn, en zou de zetel zijn

van de zon, die alle goedheid en inspiratie laat vloeien naar de omringende en lagere *sēfirōth*. Deze *sēfirāh* wordt vaak het Kleine Gelaat of Microprosopus genoemd in tegenstelling tot Kether of Macroprosopus. De goddelijke naam van Tif²ereth is *ʿelohīm* (goddelijken of machtigen, goden-godinnen). Tif²ereth wordt soms de Koning (*Melekh*) genoemd in verband met Malkhūth als Koningin, de tiende *sēfirāh*.

Uit deze tweede triade of dit tweede gezicht van de *sēfirōth*-boom emaneert een derde triade met een samenstelling van nog grotere dichtheid, bestaande uit Netsah, Hōd en Yēsōd: Triomf of Volharding, Majesteit en Grondslag. *Netsah* (glorie, pracht en soms tijd), de zevende *sēfirāh* wordt soms vertaald met Triomf, Volharding of Subtiliteit. Ze is het mannelijke vermogen dat in de archetypische mens wordt vertegenwoordigt door de rechterdij en haar goddelijke naam is *yēhovāh tsebāʾōth* (heer van menigten of legers).

Hōd (pracht, majesteit), de achtste *sēfirāh*, is het vrouwelijke vermogen dat de mannelijke kracht van Netsah vergezelt. Ze vertegenwoordigt de linkerdij van ʾĀdām Qadmōn en haar goddelijke naam is *ʿelohīm tsebāʾōth*. De *Zohar* zegt (3:296a) dat we door middel van Netsah en Hōd ‘uitgebreidheid, groei en kracht begrijpen’.

Yēsōd (grondslag), de negende *sēfirāh*, is de vrucht of zoon van Netsah en Hōd. Ze vertegenwoordigt de voortbrengende of productieve kracht van ʾĀdām Qadmōn. Volgens de qabbālāh vonden alle energie en leven uit welk gebied dan ook toegang tot de gemanifesteerde wereld via Yēsōd: ‘Alle merg, zaden en energie zijn op deze plaats verzameld. Dus stromen alle latente krachten die bestaan hierdoor naar buiten’ (Myer, blz. 271). Haar goddelijke naam

is *ʔel hai* (het machtige levende wezen, de heer van het leven). Deze naam doet denken aan de Sanskrietterm *prajāpati*, ‘heer van de levens’, de voorvader van alle levende wezens op aarde.

Deze zes *šġfirŏth*, van *Ḥesed* tot en met *Yġsŏd*, worden de *šġfirŏth* van de opbouw genoemd, die deelhebben aan de eigenschappen van manifestatie in tegenstelling tot de verheven triade of het ongemanifesteerde gezicht van *Kether*, *Hokhmāh* en *Bīnāh*.

De laatste en tiende *šġfirāh* wordt *Malkhūth* (koninkrijk, heerschappij) genoemd, de drager of het voertuig van alle tien *šġfirŏth*-krachten. Zoals *Kether* alle *šġfirŏth* in de kiem zou bevatten, zo wordt er van *Malkhūth*, haar lagere tegenpool, gezegd dat deze, als het voertuig, door overdracht alle hogere *šġfirŏth* zou bevatten. Ze vertegenwoordigt de voeten van de archetypische mens en wordt ook de Bruid, Lagere Moeder of Koningin genoemd, van wie het symbool de maan of de aarde is. *Malkhūth* vertegenwoordigt de afsluiting van de spirituele ‘Constructie of Bouw van het Heelal’ waarmee de zes onmiddellijk eraan voorafgaande *šġfirŏth* zich bezighielden. Haar goddelijke naam is *ʔadonāi*, wat letterlijk niet ‘Heer’ betekent, maar ‘mijn heren’.

Zo hebben de *šġfirŏth* zich ontrold uit het grenzeloze door een reeks triaden, die steeds stoffelijker zijn. Myer vat de qabbalistische gedachte als volgt samen:

Het denkbeeld van de Sephiroth is zoals dat van een bouwer die een groot Paleis wil bouwen. 1. Hij omvat in zijn denken het plan van het hele gebouw. Dit is *Kether*, ‘*Hokhmah*, *Binah*. 2. Dan beschouwt hij de manier waarop het werk zal worden gedaan, zodat het overeenstemt met het plan. Dit is ‘*Hesed*, *Tiph'e-reth* en *Ge'boor-ah*. 3. Hij beschouwt de manier om het uit te

voeren, dit is Ne-tza'h, Ye'sod en Hod. Het hele gebouw is de goddelijke heerschappij over de hele wereld die door Malkhuth wordt weergegeven.

– *Qabbalah*, blz. 380

Elke sēfirāh of emanatie, die voortvloeit uit de top of de kroon, emaneert de ene uit de andere: uit de hoogste komt de een na hoogste tevoorschijn, uit die twee de derde, tot een onzichtbare triade wordt gevormd. Tenslotte zijn alle zeven manifeste sēfirōth gevormd, waarbij geen enkele op een andere manier tot aanzijn komt dan als de vrucht en het product van alle eraan voorafgaande sēfirōth.

Zoals we hebben gezien, komt elk van de tien sēfirōth van 'Ādām Qadmōn – de ideële, kosmische of archetypische mens, de synthese van de tien emanaties – overeen met een bepaald deel van het lichaam. Dit moet op geen enkele manier worden beschouwd als het verstoffelijken van spirituele kracht, maar veeleer als een bevestiging van de nauwe band van de mensheid met goddelijke zaken, en dat zelfs de tiende emanatie het stempel draagt van hemelse en morele kracht. Terwijl de correspondenties tussen de tien sēfirōth en het menselijk lichaam bij de diverse schrijvers enigszins verschillen, blijft het beginsel overal hetzelfde (vgl. Ginsburg, blz. 93).

De analogie tussen de sēfirōth en het menselijk lichaam weerspiegelt een hoofdleer van de qabbalisten: dat alles wat in de fysieke wereld bestaat, een hogere en verheven tegenhanger heeft in de hemelse sferen. Ze waren zo ervan overtuigd dat het lichaam planetaire en hemelse indrukken bevatte, dat ze onderwezen dat alleen de geest 'alle uiterlijke kenmerken voortbracht die aan de wijzen bekend zijn'.

**Zohar* 2:73b, Franck, blz. 181-3.

Vandaar dat de eerste Hebreeuwse ingewijden het fysieke lichaam vereerden, niet vanwege zijn stoffelijke kenmerken, maar juist omdat het voor hen de tabernakel of vergaarplaats vertegenwoordigde van goddelijke krachten. De *Zohar* zegt:

zoals we in het alles-overkoepelende firmament sterren en planeten zien die verschillende figuren vormen die verborgen zaken en diepzinnige mysteries bevatten, evenzo zijn er op de huid die ons lichaam bedekt bepaalde figuren en lijnen die de planeten en sterren van ons lichaam zijn. Al deze tekens hebben een verborgen betekenis en trekken de aandacht van de wijze die het gezicht van een mens kan lezen.

– 2:76a, Franck, blz. 191